

ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร

นวกรณ์ ชังนาคดา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2548

ISBN 974-9742-80-X

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ นวกรณ์ ชังบุคดา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

..... กรรมการ

(ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ มีคุณ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

..... กรรมการ

(ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ มีคุณ)

..... กรรมการ

(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญแข วัฒนสุนทร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่... 7 ...เดือน... สิงหาคม... พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีวรรณ มีคุณ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาและให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในการทำวิจัยเป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2, 3 และผู้อำนวยการโรงเรียน ตลอดจนครูบรรณารักษ์ โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอ่ยนามในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

นวกรณ์ ชังนุดดา

45920769: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต)

คำสำคัญ: การส่งเสริมการอ่านห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา

นวกรณ์ ชังบุคคา: ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน
ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร (PROBLEMS AND GUIDELINES FOR READING PROMOTION
OF PRIMARY SCHOOL LIBRARIES IN BANGKOK) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์:

ดร. สุนทราวุธ, Ph.D., เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, ค.ศ., ศีรวิธร มีคุณ, Ph.D. 169 หน้า.

ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-9742-80-X

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบการส่งเสริมการอ่านของ
ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน และประสิทธิภาพ
ในการทำงานของครูบรรณารักษ์ และศึกษาแนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน
ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 214 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการ
ห้องสมุด ส่วนปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
จำแนกตามสังกัดของโรงเรียนและประสิทธิภาพในการทำงานของครูบรรณารักษ์แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครและครูบรรณารักษ์ที่มี
ประสิทธิภาพในการทำงานน้อยมีปัญหาสูงกว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2, 3 และครูบรรณารักษ์ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานมาก
2. แนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้ ด้านการจัดการห้องสมุด ผู้บริหารควรลดชั่วโมงสอนของครูบรรณารักษ์ให้
น้อยลง เพื่อให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ ด้านการสอนวิธีการใช้ห้องสมุด
ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอนขึ้นใช้เอง และจัดไว้ให้เพียงพอกับความ
ต้องการของครู ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ควรมีการอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้
รู้จักใช้ ICT เพื่อศึกษาค้นคว้า และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ควรมีการระดมทรัพยากร
จากชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม

45920769: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION;
M.ED. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: READING PROMOTION/ PRIMARY SCHOOL LIBRARIES

NAVAPORN SANGBUDDA: PROBLEMS AND GUIDELINES FOR READING
PROMOTION OF PRIMARY SCHOOL LIBRARIES IN BANGKOK. THESIS ADVISORS:
DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D., CHAROENWIT SOMPONGTHAM, Ph.D.,
SRIWAN MEEKHUN, Ph.D. 169 P. 2005. ISBN 974-9742-80-X

The research aimed to study the problems and to compare reading promotion of primary schools' libraries in Bangkok, as classified by schools' unit and librarians work experience; and to seek for guidelines for reading promotion of primary schools' libraries in Bangkok according to the experts' suggestion.

The sample of the study consisted of 214 librarians from primary schools and 17 experts. The instrument used for collecting the data was a five-level rating scale questionnaire. Mean, standard deviation and t-test were employed for the data analysis. The results of the study were as follows:

1. The problems of reading promotion of primary school libraries in Bangkok, both as a whole and all aspects, were rated at a moderate level as the most problem was about library management. As classified by the unit the schools belong to and librarian work experience, it was revealed that there were significant differences in reading promotion between the two groups the primary schools in Bangkok and librarians with a little work experience got more problems than the ones in Educational Region 1, 2, 3 and librarians with a lot of work experience.

2. According to the experts' suggestion, guidelines for reading promotion of primary school libraries are as follows: In the aspect of library management, school administrators should decrease librarians' teaching periods in order that they work efficiently as librarians. In the aspect of teaching how to use the library, working committee should be appointed in order to produce educational materials for their own and provide enough for teachers' need. In the aspect of the utility of library for education, training teachers and persons involved should be provided in order that they know how to use ICT for studying. In the aspect of providing reading promotion activities, resources should be organized in order to gain support and coordination from the guardians, local community, public and private sectors.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
คำถามของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การอ่าน.....	11
การส่งเสริมการอ่าน.....	22
บทบาทของห้องสมุดโรงเรียนต่อการส่งเสริมการอ่าน.....	26
แนวคิดในการส่งเสริมการอ่าน.....	29
ปัญหาการส่งเสริมการอ่าน.....	58
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	81
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
4 ผลการวิจัย.....	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
5 สรุปและอภิปรายผล.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผล.....	115
ข้อเสนอแนะ.....	125
บรรณานุกรม.....	128
ภาคผนวก.....	136
ภาคผนวก ก.....	137
ภาคผนวก ข.....	140
ภาคผนวก ค.....	149
ภาคผนวก ง.....	157
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	169

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	79
2 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่ และระดับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน.....	86
3 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	87
4 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ของครูบรรณารักษ์.....	88
5 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่ และระดับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการห้องสมุด.....	89
6 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่ และระดับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ด้านการสอนวิธีการใช้ห้องสมุด.....	92
7 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่ และระดับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อ การเรียนรู้การสอน.....	94
8 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่ และระดับปัญหาการส่งเสริมการอ่านของ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่าน.....	96
9 เปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	98
10 เปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของครูบรรณารักษ์.....	99
11 แนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการห้องสมุด.....	100
12 แนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนวิธีการใช้ห้องสมุด.....	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13 แนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน.....	105
14 แนวทางการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.....	107
15 ค่าเฉลี่ย ความเพียงพอมาตรฐาน ปัญหาการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร.....	141

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
2 สัดส่วนของนักเรียนกับบุคลากรห้องสมุด.....	41
3 โครงสร้างของระบบการเรียนการสอน.....	47
4 แนวทางการจัดหาและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียน เพื่อตอบสนอง หลักสูตรและการเรียนการสอน.....	54
5 แนวทางส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา.....	114